

ОДИТЕН ДОКЛАД

№ 0600100320

за извършен одит на отчета за изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване за 2019 г.

Настоящият окончателен одитен доклад е приет с Решение № 214 от 30.07.2020 г.
на Сметната палата (Протокол № 29)

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък на съкращенията	3
Част първа Резюме	4
Част втора Въведение	5
1. Основание за извършване на одита	5
2. Информация за одитираната организация	5
3. Одитиран период.....	6
4. Предмет на одита	6
5. Цели на одита	7
6. Обхват на одита.....	7
7. Критерии за оценка.....	7
8. Одитни стандарти, приложими при одита	7
Част трета Констатации	7
I. Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г.....	7
II. Структура и съдържание на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г.....	8
III. Изпълнение на бюджета на ДОО за 2019 г.....	10
1. По Раздел „Приходи и трансфери - всичко“	10
2. По Раздел „Разходи и трансфери - всичко“	13
3. Тенденция на приходите, разходите и трансферите, съгласно отчетите за изпълнението на ЗБДОО за периода 2017 г. – 2019 г.	19
4. По раздел „Финансиране“	21
5. По раздел „Дефицит/Излишък“	21
Част четвърта Заключение	23
Част пета Препоръки	24
Част шеста Отговори на одитираната организация.....	24
Опис на одитните доказателства	25

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

Съкращение	Пълно наименование
АЗ	Агенция по заетостта
АСП	Агенция за социално подпомагане
ДБ	Държавен бюджет
ДДС	Данък върху добавената стойност
ДОО	Държавно обществено осигуряване
ЕИБ	Европейска инвестиционна банка
ЕС	Европейски съюз
ЕЦБ	Европейската централна банка
ЗБДОО	Закон за бюджета на ДОО
ЗНЗ	Закон за насърчаване на заетостта
ЗПФ	Закон за публичните финанси
ЗФУКПС	Закон за финансовото управление и контрол в публичния сектор
КСО	Кодекс за социално осигуряване
МСВОИ	Международни стандарти на върховните одитни институции
МТИТС	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
МФ	Министерство на финансите
НАП	Национална агенция за приходите
НПОС	Наредба за пенсиите и осигурителния стаж
НЗОК	Национална здравноосигурителна каса
НОИ	Национален осигурителен институт
ОКИБ	Отчет за касовото изпълнение на бюджета
ПЗР	Преходни и заключителни разпоредби
ПМС	Постановление на Министерски съвет
СЕС	Средства от Европейския съюз
СФУК	Система за финансово управление и контрол
ТП	Териториално поделение
ЦУ	Централно управление

Част първа РЕЗЮМЕ

Извършен е одит на отчета за изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване (ДОО) за периода от 01.01.2019 г. до 31.12.2019 г. в Националния осигурителен институт (НОИ).

Одитиран обект е отчета за изпълнението на бюджета на ДОО и състоянието на системите за финансово управление и контрол в изследваните процеси, съгласно обхвата на одита¹, които са оценени спрямо изискванията на правната рамка.

При одита е установено:

Спазени са процедурите и сроковете по изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета в Сметната палата и в Народното събрание.

По структура и показатели отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. съответства на Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване (ЗБДОО) за 2019 г. В отчета са посочени получени трансфери, разходи и предоставени трансфери, непредвидени в закона, които са в съответствие с действащото законодателство и са отчетени вярно.

Осигурителните приходи по бюджета на ДОО за 2019 г. са преизпълнени с 86 704,4 хил. лв. (1,2 на сто), което се дължи на по-високия брой на осигурените лица, по-високия размер на осигурителния доход и на постъпилите повече приходи от осигурителни вноски.

Отчетените неданъчни приходи са със 124 448,5 хил. лв. повече от планираните – 55 969,5 хил. лв., което се дължи основно на прехвърлени/възстановени акумулирани средства от осигурителни вноски от пенсионноосигурителните дружества във фондовете на ДОО – „Пенсии“ и „Пенсии за лицата по чл. 69“.

Получените допълнителни трансфери от държавния бюджет (ДБ) за покриване на недостига от средства, са с 5,2 на сто по-малко от планираните – 3 934 100,8 хил. лв.

Получените по бюджета на ДОО трансфери от Министерството на труда и социалната политика (МТСП) по програми за осигуряване на заетост и за фонд „Условия на труд“, както и трансфери за поетите осигурителни вноски и данъци, не са предвидени в ЗБДОО за 2019 г., но са в изпълнение на действащото законодателство.

Общите разходи по бюджета на ДОО са по-малко спрямо планираните с 93 934,2 хил. лв. (0,8 на сто), което се дължи основно на направените по-малко разходи за пенсии.

Отчетените общо разходи за пенсии са със 128 497,5 хил. лв. (1,3 на сто) по-малко от планираните средства – 9 989 655,3 хил. лв.

Разходите за пенсии за сметка на ДОО са превишени с 15 540,9 хил. лв. (0,2 на сто) спрямо планираните – 9 691 644,6 хил. лв., което се дължи на изплатените еднократни допълнителни суми към пенсиите за месеците април и декември 2019 г. Отчетените разходи за пенсии за сметка на ДБ са със 143 169,2 хил. лв. (48,3 на сто) по-малко от планираните – 296 510,7 хил. лв.

При изследваната тенденция на приходите, разходите и трансферите за периода 2017 г. – 2019 г., е установено, че са намаляващи темповете на нарастване на разходите за пенсии² и на приходите от осигурителни вноски³ по години, като темпът на нарастване на приходите от осигурителни вноски остава в пъти по-висок от този на разходите за пенсии.

¹ Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2019 г.; Структура и съдържание на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2019 г.; Изпълнение на бюджета на ДОО за 2019 г.

² с 5,0 на сто през 2018 г. спрямо 2017 г. и с 4,3 на сто през 2019 г. спрямо 2018 г.

³ с 14,5 на сто през 2018 г. спрямо 2017 г. и с 11,6 на сто през 2019 г. спрямо 2018 г.

През 2019 г. се отчита намаляваща тенденцията по отношение на участието на държавата във финансирането на осигурителните разходи, което е за сметка на държавния бюджет, спрямо предходните две години – 2017 г. и 2018 г.

Разходите за социални помощи и обезщетения са превишени с 36 718,2 хил. лв. (2,2 на сто), в резултат на по-големият брой изплатени парични обезщетения за: временна неработоспособност поради общо заболяване; временна неработоспособност за гледане на болен член от семейството; временна неработоспособност поради нетрудови злополуки; бременност и раждане; отглеждане на дете до двегодишна възраст; осиновяване на дете до петгодишна възраст.

Към 31.12.2019 г. дължимите суми за надвзети пенсии, подлежащи на събиране от НОИ, са в по-малък размер спрямо отчетените към 31.12.2018 г., в резултат на предприети ефективни действия от страна на НОИ. Размерът на надвзетите парични обезщетения за временна неработоспособност и надвзетите парични обезщетения за безработица, подлежащи на събиране от НОИ, към 31.12.2019 г. са нараснали спрямо отчетените към 31.12.2018 г., което се дължи на пропорционално извършените и отчетени в повече разходи по показателя „Социални помощи и обезщетения“ през 2019 г. спрямо 2018 г.

Предоставените трансфери по бюджета на ДОО – „Трансфер за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни предприятия“ и „Трансфер между бюджет и СЕС“, непредвидени в ЗБДОО за 2019 г., са отчетени законосъобразно.

В отчета за изпълнението на бюджета на ДОО е отчетен излишък в размер на 5 664,9 хил. лв., като за 2019 г. не е планиран дефицит (излишък) по бюджета на ДОО.

Отчетените дефицити по фондовете „Пенсии“, „Пенсии за лицата по чл. 69“, „Общо заболяване и майчинство“ и „Безработица“ са покрити с излишъците по фондовете „Пенсии, несвързани с трудова дейност“, „Трудова злополука и професионална болест“ и бюджета на НОИ.

През одитирания период в НОИ има утвърдени вътрешни актове за изграждане на системата за финансово управление и контрол (СФУК) в изследваните процеси.

Въведените с вътрешните правила контроли са ефективни и са прилагани последователно през целия одитиран период. Системата за финансовото управление и контрол е осигурила съответствие на изследваните процеси с изискванията на правната рамка.

Част втора ВЪВЕДЕНИЕ

1. Основание за извършване на одита

Настоящият одит е извършен на основание чл. 5, ал. 1, т. 4, във връзка с чл. 6, ал. 5 и чл. 38, ал. 1 от Закона за Сметната палата, одитна задача № 327 от Програмата за одитната дейност на Сметната палата за 2020 г. и в изпълнение на Заповед № ОД-06-01-003 от 18.05.2020 г. на заместник-председателя на Сметната палата - Тошко Тодоров.

2. Информация за одитираната организация

Държавната политика по ДОО се разработва, координира и провежда от министъра на труда и социалната политика. Националният осигурителен институт управлява държавното обществено осигуряване и изпълнява бюджета на ДОО. Годишният отчет за изпълнението на бюджета на ДОО се изготвя от НОИ и се внася от управителя му в Народното събрание за приемане едновременно с отчета за изпълнение на държавния бюджет за съответната година.

Разходите на общественото осигуряване се покриват от: осигурителни вноски, които се събират от Националната агенция за приходите (НАП); постъпления от глоби, санкции,

наказателни лихви и други неданъчни приходи, като набраните средства не се капитализират; трансфери от държавния бюджет.

Националният осигурителен институт е юридическо лице със седалище гр. София. Първостепенен разпоредител с бюджета на ДОО е управителят на НОИ, а второстепенни разпоредители в териториалните поделения (ТП) на НОИ са техните директори. Контрол върху дейността на НОИ се осъществява от Надзорния съвет на НОИ.

Органи на управление на НОИ са Надзорният съвет, управителят и подуправителят. Надзорният съвет е съставен от представители на държавата и на национално представените работодателски и синдикални организации.

Към 31.12.2019 г. Надзорният съвет се състои от 14 членове⁴, определени в съответствие с изискванията на чл. 35, ал. 1 от КСО.⁵

Националният осигурителен институт се състои от централно управление (ЦУ) и териториални поделения (ТП).

Централно управление на НОИ осъществява дейността си чрез 14 дирекции, 34 отдела и инспекторат. Дейността на ТП на НОИ се осъществява чрез 3 дирекции, 97 отдела и 187 сектора. През 2019 г. не са извършвани промени в структурата на ЦУ и ТП на НОИ.⁶

Към 31.12.2019 г. общият брой на реално заетите служители по основен щат е 3 306, в т.ч. 2 508 по служебно правоотношение и 798 по трудово правоотношение, като незаетите щатни бройки са 161.⁷

През одитирания период управител на НОИ е Ивайло Иванов, а подуправител е Весела Караиванова-Начева. Отговорност за управленските решения по смисъла на чл. 6, ал. 1 от Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор за одитирания период носи Ивайло Иванов, в качеството си на управител на НОИ.⁸

3. Одитиран период

Одитираният период е от 01.01.2019 г. до 31.12.2019 г.

4. Предмет на одита

Предмет на одита е отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО се изготвя от НОИ⁹, утвърждава се от Надзорния съвет на НОИ и се внася от управителя на НОИ в Народното събрание. Представя се в Сметната палата за изготвяне на доклад със становище, които се внасят в Народното събрание.

За одитирания период размерът на отчетените приходи и трансфери в отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2019 г. възлиза на 11 671 106,9 хил. лв., а на разходите и трансферите – 11 665 442,0 хил. лв.

⁴ Одитно доказателство № 3

⁵ чл. 35, ал. 1 от КСО „Надзорният съвет се състои от по един представител на всяка от представителните организации на работниците и служителите и на работодателите, признати съгласно Кодекса на труда и равен на тях брой представители, определени от Министерския съвет, един от които задължително е заместник изпълнителен директор на Националната агенция за приходите.“

⁶ Одитно доказателство № 2

⁷ Съгласно Правилника за организацията и дейността на Националния осигурителен институт (обн., ДВ, бр. 8 от 28.01.2014 г., в сила от 1.01.2014 г.,..., посл. изм., бр. 38 от 10.05.2019 г.) общата численост на персонала на НОИ е 3 467 бр.; Одитни доказателства № 1 и № 16

⁸ Одитно доказателство № 4

⁹ Структурните звена, имащи основно отношение към изготвянето на отчета за изпълнението на ДОО, са дирекции „Финансово-счетоводна дейност“, „Анализ, планиране и прогнозиране“, „Пенсии“ и „Осигуряване и краткосрочни плащания“

5. Цели на одита

5.1. Да се оцени степента на съответствие на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. с изискванията на правната рамка.

5.2. Да се оцени състоянието на системата за финансово управление и контрол в изследваната област.

6. Обхват на одита

Одитната задача обхваща:

6.1. Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2019 г.

6.2. Структура и съдържание на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2019 г.

6.3. Изпълнение на бюджета на ДОО за 2019 г.

В обхвата на одита не са предвидени ограничения.

7. Критерии за оценка

При одита на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2019 г. са приложени следните критерии за оценка:

7.1. Съответствие на процеса по изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. с изискванията на правната рамка.

7.2. Съответствие на структурата и съдържанието на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. с изискванията на правната рамка.

7.3. Съответствие на изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. с изискванията на правната рамка.

7.4. Съответствие на системата за финансово управление и контрол с изискванията на правната рамка.

8. Одитни стандарти, приложими при одита

Одитът е изпълнен в съответствие с Международните стандарти на върховните одитни институции (МСВОИ) 100 Основни принципи на одита в публичния сектор, МСВОИ 400 Основни принципи на одита за съответствие и МСВОИ 4000 Стандарт за одит за съответствие.

Част трета

КОНСТАТАЦИИ

I. Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г.

Проектът на отчет за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. е изготвен от НОИ на основата на: подадения от дирекция „Финансово-счетоводна дейност“ към НОИ отчет за касовото изпълнение на бюджета на ДОО по фондове; касовия отчет за приходите от осигурителни вноски, изготвен от НАП; касовия отчет за приходите от централизирано превеждани осигурителни вноски за бюджетните организации, изготвен от Министерството на финансите (МФ) и касовия отчет за приходите от осигурителните вноски на служителите на Националната здравноосигурителна каса (НЗОК), при спазване на изискванията на вътрешните правила.¹⁰

От управителя на НОИ е внесен доклад и отчет за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. в Надзорния съвет на НОИ за утвърждаване, съгласно чл. 37, ал. 5, т. 3, б. „б“ от

¹⁰ Одитни доказателства №№ 5, 6 и 11

КСО.¹¹ Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО е придружен с: отчет на консолидиран бюджет на ДОО за 2019 г. – изпълнение по месеци и тримесечия; статистически отчет и демографски, икономически и натурални показатели за изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО за 2019 г.¹²

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г., е утвърден на 12.05.2020 г. от Надзорния съвет на НОИ, в съответствие с изискването на чл. 36, ал. 1, т. 2 от КСО.¹³

Утвърденият отчет е внесен в Сметната палата на 14.05.2020 г. при спазване на седемдневния срок по чл. 56, ал. 1 от Закона за Сметната палата.¹⁴

В съответствие с изискванията¹⁵ на КСО, годишният отчет за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. е внесен от управителя на НОИ в Народното събрание за приемане.¹⁶

Процедурите по изготвянето, утвърждаването и представянето на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. от Националния осигурителен институт са в съответствие с нормативните изисквания.

II. Структура и съдържание на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г.

1. Представеният отчет включва изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО, бюджетите на фондовете по чл. 18 от КСО - „Пенсии“, „Пенсии за лицата по чл. 69“, „Пенсии, несвързани с трудова дейност“, „Трудова злополука и професионална болест“, „Общо заболяване и майчинство“ и „Безработица“, както и бюджета на НОИ.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. е изготвен съгласно структурата и показателите, определени в ЗБДОО за 2019 г. В Раздел „Приходи и трансфери - всичко“ са включени получените приходи, отчетени по показателите, предвидени в ЗБДОО за 2019 г. и получените трансфери. В Раздел „Разходи и трансфери – всичко“ са включени извършените разходи, отчетени по показатели и предоставените от бюджета на ДОО трансфери за други бюджети. Отчетено е и финансирането на бюджета по съответните показатели, както и дефицита/излишъка по съответните фондове.

Отчетените приходи, разходи и трансфери по бюджетите на осигурителните фондове и по бюджета на НОИ отговарят по характер на нормативно определените в КСО.¹⁷

2. В отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2019 г. са посочени показатели, които не са предвидени в ЗБДОО за 2019 г., но са в изпълнение на действащи нормативни актове¹⁸, както следва:

2.1. По Раздел „Приходи и трансфери - всичко“

2.1.1. По показателя „Трансфери от МТСП по програми за осигуряване на заетост“ са отчетени средства съгласно сключени договори по програми за насърчаване на заетостта между Агенцията по заетостта (АЗ) и НОИ¹⁹, които са в съответствие с параграф 1 от Преходните и заключителни разпоредби (ПЗР) на ЗБДОО за 2019 г.²⁰

¹¹ Одитно доказателство № 9

¹² Одитно доказателство № 8

¹³ Одитно доказателство № 8

¹⁴ Одитно доказателство № 8

¹⁵ чл. 31, ал. 1 от КСО

¹⁶ Одитно доказателство № 9

¹⁷ чл.чл. 20 – 26б от КСО; Одитни доказателства № 8 и № 10

¹⁸ Одитни доказателства № 8 и № 10

¹⁹ чл. 30б, ал. 1, т. 2 от Закона за насърчаване на заетостта

²⁰ Одитно доказателство № 12

2.1.2. По показателя „**Трансфери от МТСП за фонд „Условия на труд“**“ са отчетени средства, предоставени въз основа на сключен договор²¹ между НОИ и фонд „Условия на труд“, които са в съответствие с параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2019 г.

2.1.3. По показателя „**Трансфери за поети осигурителни вноски и данъци**“ са отчетени средства за данъци върху доходите на физическите лица²² и са във връзка със схемата на централизирано разплащане на осигурителните вноски и данъци по чл. 159 от Закона за публичните финанси (ЗПФ).²³

2.2. По Раздел „Разходи и трансфери – всичко“

2.2.1. По показателя „**Програми за временна заетост**“ са отчетени като разход средства, които са в изпълнение на сключени договори²⁴ между НОИ и АЗ на основание чл. 30б, ал. 1, т. 2 от Закона за насърчаване на заетостта (ЗНЗ) и са в съответствие с параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2019 г.

2.2.2. По показателя „**Други служби и дейности по социално осигуряване, подпомагане и заетостта**“ изразходваните средства са за предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 4, т. 4 от Закона за ветераните от войните (за отдых и лечение) и по чл. 16 от Закона за военноинвалитите и военнопострадалите (за профилактика и рехабилитация), и са отчетени в съответствие с разпоредбата на параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2019 г.²⁵

2.2.3. По показателя „**Дейности за предотвратяване на трудови злополуки и професионални болести**“ са отчетени разходи съгласно разпоредбите на чл. 46, ал. 1, т. 6 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд. Разходите са отчетени в съответствие с параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2019 г.

2.2.4. По показателя „**Трансфер за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни предприятия**“ са отчетени в съответствие с чл. 114, ал. 1 от ЗПФ и параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2019 г., предоставени средства по сключени договори с бюджетна организация за изпълнение на дейността по профилактика и рехабилитация за 2019 г.²⁶

2.2.5. По показателя „**Трансфер между бюджет и СЕС**“ са посочени средства, представляващи разходи по изпълнението на европейски проект и споразумение.^{27,28}

3. Спазена е разпоредбата на параграф 2 от ПЗР на ЗБДОО за 2019 г., като не е формиран общ резерв на фондовете по чл. 18 от КСО.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. съответства на структурата и показателите на ЗБДОО за 2019 г.

²¹ чл. 46, ал. 1, т. 6 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд, с предмет на договора реализиране на обучение в областта на здравословните и безопасни условия на труд

²² попадат в обхвата на § 25, ал. 4 от ЗДБРБ за 2013 г., съгласно т. 14 от указание на Дирекция „Държавно съкровище“ на МФ - ДДС № 16/27.12.2012 г.

²³ Одитно доказателство № 12

²⁴ Одитни доказателства № 12 и № 19

²⁵ Одитно доказателство № 12

²⁶ Одитни доказателства № 12 и № 15

²⁷ Споразумение за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по механизъм за свързване на Европа (МСЕ) сектор Телекомуникации с номер на споразумението: INEA/CEF/ICTA/A2016/1171568. Координатор на същото е НАП, а другите бенефициери са НОИ, АСП, НЗОК; ОП „Развитие на човешките ресурси“ – „Проект Ns BG05M90P001-3.016 „Изграждане на система за контрол върху експертизата на работоспособността“; ОП „Добро управление“ – проект BG05SFOP001-1.008 „Развитие и въвеждане на Институционалната архитектура на НОИ за приоритетни процеси, свързани с пенсиите и предоставяне на електронни административни услуги“.

²⁸ Одитно доказателство № 12

Отчетените непредвидени в Закона за бюджета на ДОО за 2019 г. получени трансфери, разходи и предоставени трансфери, са в изпълнение на действащото законодателство.

III. Изпълнение на бюджета на ДОО за 2019 г.

1. По Раздел „Приходи и трансфери - всичко“

В отчета за изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО за 2019 г. са отчетени **общо приходи и трансфери** в размер на 11 671 106,9 хил. лв., които са 99,2 на сто спрямо планираните в Закона за бюджета на ДОО за 2019 г. – 11 759 728,0 хил. лв.²⁹

Съгласно ЗБДОО за 2019 г. **приходите по бюджета на ДОО** включват „Осигурителни приходи“, „Неданъчни приходи“ и „Внесени данък добавена стойност (ДДС) и други данъци върху продажбите“.

В осигурителните приходи се включват приходите от осигурителни вноски.

Неданъчните приходи включват: „Приходи и доходи от собственост“, „Глоби, санкции и наказателни лихви“ и „Други приходи“.

Приходите по показателя „Внесен ДДС и други данъци върху продажбите“ се формират от начисления ДДС върху приходите и доходите от собственост.

Планираните приходи със ЗБДОО за 2019 г. и тяхното изпълнение, отразено в отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г., е както следва:

(хил. лв.)				
ПОКАЗАТЕЛИ	ЗБДОО за 2019 г.	Отчет	Изпълнение спрямо ЗБДОО за 2019 г. (к.3 – к.2)	Изпълнение в % (к.3/к.2)
1	2	3	4	5
1. Осигурителни приходи	7 473 161,9	7 559 866,3	86 704,4	101,2
1.1. Осигурителни вноски	7 473 161,9	7 559 866,3	86 704,4	101,2
2. Неданъчни приходи	55 969,5	180 418,0	124 448,5	322,4
2.1. Приходи и доходи от собственост	6 840,0	6 174,3	-665,7	90,3
2.2. Глоби, санкции и наказателни лихви	22 892,0	24 584,8	1 692,8	107,4
2.3. Други приходи	26 237,5	149 658,9	123 421,4	570,4
3. Внесени ДДС и други данъци върху продажбите	-1 065,0	-1 063,6	1,4	99,9
Общо приходи без получените трансфери - т. 1, т. 2 и т. 3	7 528 066,4	7 739 220,7	211 154,3	102,8
4. Получени трансфери от централния бюджет за държавното обществено осигуряване	297 560,8	198 245,6	-99 315,2	66,6
5. Получени допълнителни трансфери от централния/държавния бюджет за покриване на недостига от средства	3 934 100,8	3 728 602,0	-205 498,8	94,8
6. Трансфери от МТСП по програми за осигуряване на заетост	0	309,0	309,0	

²⁹ Одитни доказателства №№ 8, 12, 16 и 17

7. Трансфери от МТСП за фонд „Условия на труд“	0	13,8	13,8	
8. Трансфери за поети осигурителни вноски и данъци	0	4 715,8	4 715,8	
Общо получени трансфери - т. 4, т. 5, т. 6, т. 7 и т. 8	4 231 661,6	3 931 886,2	-299 775,4	92,9
Общо приходи, в т.ч. и получени трансфери от ЦБ/ДБ	11 759 728,0	11 671 106,9	-88 621,1	99,2

Общо събраните приходи (без получените трансфери) са в размер на 7 739 220,7 хил. лв., при планирани за 2019 г. – 7 528 066,4 хил. лв., или изпълнение 102,8 на сто.

1.1. Отчетените **осигурителни приходи** са в размер на 7 559 866,3 хил. лв., които са от осигурителни вноски и представляват 97,7 на сто от общия размер на приходите³⁰.

Планираните със ЗБДОО за 2019 г. осигурителни приходи са в размер на 7 473 161,9 хил. лв., или изпълнение от 101,2 на сто, което се дължи на по-високия брой на осигурените лица, по-големия размер на осигурителния доход и постъпилите повече приходи от осигурителни вноски^{31 32}.

Изпълнението на приходите от осигурителни вноски за 2019 г. спрямо 2018 г.³³ е 111,6 на сто, като увеличението със 787 466,5 хил. лв. се дължи на горепосочените причини.³⁴

Приходите от осигурителни вноски се формират от вноски от работодатели, лични вноски от работници и служители, вноски от самоосигуряващи се лица и приходи от професионални пенсионни фондове.

От отчетените приходи от осигурителни вноски в общ размер на 7 559 866,3 хил. лв. с най-голям относителен дял са „Вноски за работници и служители от работодатели” – 4 622 545,0 хил. лв., или 61,1 на сто, следвани от „Вноски от работници и служители” (лични вноски)“ - 2 576 509,5 хил. лв., или 34,1 на сто, и „Вноски от самонаети лица” (самоосигуряващи се лица)“ – 322 845,0 хил. лв., или 4,3 на сто.³⁵

1.2. Отчетените **неданъчни приходи** са в размер на 180 418,0 хил. лв., от които: приходи и доходи от собственост – 6 174,3 хил. лв.; глоби, санкции и наказателни лихви – 24 584,8 хил. лв. и други приходи – 149 658,9 хил. лв.

В ЗБДОО за 2019 г. са планирани неданъчни приходи в размер на 55 969,5 хил. лв., в т.ч.: приходи и доходи от собственост – 6 840,0 хил. лв.; глоби, санкции и наказателни лихви – 22 892,0 хил. лв. и други приходи – 26 237,5 хил. лв.

Отчетеното преизпълнение в размер на 124 448,5 хил. лв. е 322,4 на сто от планираното и се дължи на преизпълнението на други приходи и на приходите от глоби, санкции и наказателни лихви.³⁶ Преизпълнението на другите приходи се дължи на прехвърлени/възстановени акумулирани средства от осигурителни вноски от пенсионно-осигурителните дружества в ЦУ на НОИ.³⁷

³⁰ 7 739 220,7 хил. лв.

³¹ постъпили на основание чл. 4б, чл. 4в, чл. 157, ал. 7 от КСО и § 51 и § 154 от ПЗР към ЗИД на КСО

³² Одитни доказателства №№ 17, 22 и 24

³³ 6 772 399,8 хил. лв.

³⁴ Съгласно данни от Отчет за изпълнението на ЗБДОО за 2018 г. и Отчет за изпълнението на ЗБДОО за 2019 г.

³⁵ Одитно доказателство № 17

³⁶ Одитни доказателства № 8 и № 16

³⁷ Съгласно чл. 4б, ал. 1 от КСО, в сила от 15.08.2015 г., осигурените в универсален пенсионен фонд лица имат право да изберат да променят осигуряването си от универсален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“, съответно във фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“. В сила от 01.01.2016 г., на основание чл. 4в, ал. 1 от КСО, осигурените в професионален пенсионен фонд лица имат право еднократно да променят осигуряването си от професионален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“, с увеличена осигурителна вноска. Одитни доказателства № 17 и № 24

1.3. Отчетените приходи от данък добавена стойност и други данъци върху продажбите са в размер на (-) 1 063,6 хил. лв. при планирани (-) 1 065,0 хил. лв., или изпълнение 99,9 на сто, като данъците са внесени в държавния бюджет.³⁸

Приходите са в съответствие с действащото законодателство и са отчетени правилно по показателите на консолидирания бюджет на ДОО за 2019 г.

1.4. Съгласно ЗБДОО 2019 г. е предвидено държавата да участва във финансирането на осигурителните разходи чрез трансфери в размер на **4 231 661,6** хил. лв.

В отчета за изпълнението на бюджета на ДОО са отчетени получени трансфери в общ размер на **3 931 886,2** хил. лв., в т.ч.: 198 245,6 хил. лв. от ЦБ за ДОО; 3 728 602,0 хил. лв. получени допълнителни трансфери от централния/държавния бюджет за покриване на недостига от средства; 309,0 хил. лв. трансфери от МТСП по програми за осигуряване на заетост; 13,8 хил. лв. трансфери от МТСП за фонд „Условия на труд“ и 4 715,8 хил. лв. трансфери за поети осигурителни вноски и данъци.³⁹

Общо отчетените трансфери са с 299 775,4 хил. лв. по-малко от планираните в ЗБДОО за 2019 г.

1.4.1. По показателя „Получени трансфери от централния бюджет за държавното обществено осигуряване“ са отчетени 198 245,6 хил. лв., които са 66,6 на сто от планирания размер в ЗБДОО за 2019 г.

1.4.2. По показателя „Получени допълнителни трансфери от централния/държавния бюджет за покриване на недостига от средства“ при планирани 3 934 100,8 хил. лв. са отчетени 3 728 602,0 хил. лв., или 94,8 на сто от предвидените в ЗБДОО за 2019 г.⁴⁰

Получените допълнителни трансфери включват:

а) субсидия за покриване на недостига от средства – 3 624 633,4 хил. лв.;

б) средства за покриване на извършените разходи за одих и лечение на ветераните от войните⁴¹, както и за профилактика и рехабилитация на военноинвалиди и военнопострадали⁴² - 25,2 хил. лв.;

в) допълнителен трансфер в размер на 52 894,7 хил. лв., съгласно Постановление на Министерски съвет (ПМС) № 50/21.03.2019 г. за еднократно изплащане на допълнителна сума към пенсиите за април 2019 г.;

г) допълнителен трансфер в размер на 51 048,7 хил. лв., съгласно ПМС 292/20.11.2019 г., за еднократно изплащане на допълнителна сума към пенсиите за декември 2019 г.

1.4.3. По показателя „Трансфери от МТСП по програми за осигуряване на заетост“ отчетените трансфери в размер на 309,0 хил. лв. са в изпълнение на договори между НОИ и АЗ за изплащане на възнаграждения на лица, наети по програми за осигуряване на заетост, сключени на основание чл. 30б, ал. 1, т. 2 от ЗНЗ.⁴³

1.4.4. По показателя „Трансфери от МТСП за фонд „Условия на труд“ са отчетени 13,8 хил. лв. Средствата са предоставени въз основа на сключен договор⁴⁴ между НОИ и

³⁸ Одитни доказателства № 16 и № 17

³⁹ Одитни доказателства №№ 8, 12, 16 и 19

⁴⁰ Одитни доказателства №№ 8, 12, 13, 16 и 19

⁴¹ чл. 4, т. 4 от Закона за ветераните от войните

⁴² чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите

⁴³ Одитни доказателства №№ 8, 12, 16 и 19

⁴⁴ на основание чл. 46, ал. 1, т. 6 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд

фонд „Условия на труд“ за реализиране на обучение в областта на здравословните и безопасни условия на труд.⁴⁵

1.4.5. По показателя „Трансфери за поети осигурителни вноски и данъци“ са отчетени 4 715,8 хил. лв. в изпълнение на централизираното разплащане на осигурителни вноски и данъци, съгласно чл. 161, във връзка с чл. 159 от ЗПФ.⁴⁶

Получените трансфери по бюджета на ДОО за 2019 г., включително непредвидените със Закона за бюджета на ДОО за 2019 г., са в съответствие с действащото законодателство и са отчетени правилно.

2. По Раздел „Разходи и трансфери - всичко“

В отчета за изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО за 2019 г. по Раздел „Разходи и трансфери – всичко“ при планирани 11 759 728,0 хил. лв. са отчетени 11 665 442,0 хил. лв., които са 99,2 на сто спрямо приетите със закона и с 4,3 на сто повече спрямо 2018 г.⁴⁷

2.1. Разходите, предвидени в ЗБДОО за 2019 г. са в размер на 11 752 328,0 хил. лв., а отчетените - 11 656 486,0 хил. лв., или 99,2 на сто спрямо уточнения план⁴⁸. Установената икономия от 93 934,2 хил. лв. се дължи основно на направените по-малко разходи за пенсии, по-конкретно разходи за пенсии за сметка на държавния бюджет.

С най-голям относителен дял са разходите за пенсии – 84,6 на сто, следвани от разходите за социални помощи и обезщетения – 14,4 на сто и разходите за програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетост – 1,0 на сто.

Извършените разходи, съгласно приетите показатели по бюджета на ДОО и уточнения план⁴⁹ за 2019 г., са както следва:

(хил. лв.)

Показатели	ЗБДОО за 2019 г.	Уточнен план ⁵⁰	Отчет	% изпълнение	Икономия/ преразход	
					разлика	%
к.1	к.2	к.3	к.4	к.5 (к.4/к.3)	к.6 (к.4-к.3)	к.7
1. Разходи-общо	11 752 328,0	11 750 420,2	11 656 486,0	99,2	-93 934,2	-0,8
1.1. Пенсии	9 989 655,3	9 989 655,3	9 861 157,8	98,7	-128 497,5	-1,3
1.1.1. Пенсии за сметка на ДОО	9 691 644,6	9 691 644,6	9 707 185,5	100,2	15 540,9	0,2
1.1.2. Пенсии за сметка на държавния бюджет	296 510,7	296 510,7	153 341,5	51,7	-143 169,2	-48,3

⁴⁵ Одитни доказателства № 12 и № 19

⁴⁶ Одитни доказателства №№ 8, 12, 16 и 19

⁴⁷ отчетени разходи и трансфери в размер на 11 186 897,3 хил. лв. през 2018 г.; Одитни доказателства №№ 8, 16 и 20

⁴⁸ 11 750 420,2 хил. лв.

⁴⁹ Уточненият план представя извършените корекции по бюджета на ДОО за 2019 г., в резултат от утвърдените промени по отделните разходни параграфи и подпараграфи, вследствие от взети решения на Надзорния съвет на НОИ, на основание чл. 114, ал. 1 и ал. 2 от ЗПФ.

⁵⁰ Одитно доказателство № 15

1.1.3. Капиталов трансфер за прехвърляне на пенсионни права към пенсионните схеми на ЕС, ЕЦБ и ЕИБ	1 500,0	1 500,0	630,8	42,1	-869,2	-57,9
1.2. Социални помощи и обезщетения	1 639 795,1	1 637 887,3	1 674 605,5	102,2	36 718,2	2,2
1.3. Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта	122 717,5	122 717,5	120 611,3	98,3	-2 106,2	-1,7
1.3.1. Разходи за персонал	68 762,2	68 762,2	68 552,5	99,7	-209,7	-0,3
1.3.2. Издръжка	45 690,0	44 358,0	42 327,3	95,4	-2 030,7	-4,6
1.3.3. Платени данъци, такси и административни санкции	550,0	550,0	424,9	77,3	-125,1	-22,7
1.3.4. Разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности	127,8	127,8	106,1	83,0	-21,7	-17,0
1.3.5. Капиталови разходи	7 587,5	8 919,5	8 852,5	99,2	-67,0	-0,8
1.3.6. Програми за временна заетост	-	-	309,0		309,0	
1.3.7. Други служби и дейности по социално осигуряване, подпомагане и заетостта	-	-	25,2		25,2	
1.3.8. Дейности за предотвратяване на трудови злоупотреки и професионални болести	-	-	13,8		13,8	
1.4. Отбрана и сигурност	160,1	160,1	111,4	69,6	-48,7	-30,4

2.1.1. По показателя разходи за „Пенсии“⁵¹ в ЗБДОО за 2019 г. са предвидени средства в размер на 9 989 655,3 хил. лв. Отчетените разходи са в размер на 9 861 157,8 хил. лв., или 98,7 на сто спрямо планираните. Реализирана е икономия в размер на 128 497,5 хил. лв., което е 1,3 на сто спрямо предвиденото в закона. Разходите за пенсии са нараснали с 4,28 на сто спрямо 2018 г.⁵²

За 2019 г. разходите за пенсии са 8,3 на сто от БВП.⁵³ През 2019 г. броят на пенсиониралите се лица е 89 864, а броят на възобновените и възстановените пенсионери е 29 886. Броят на пенсионерите, чиито пенсии са прекратени и спрени през 2019 г., е 141 961.

⁵¹ Одитно доказателство № 20

⁵² разходи за пенсии за 2018 г. – 9 456 510,2 хил. лв.

⁵³ БВП за 2019 г. е 118 669 млн. лв.

Поради това, към 31.12.2019 г., броят на пенсионерите, ефективно получаващи пенсии, е 2 135 836, които са с 22 211 по-малко спрямо броя на същите пенсионери към 31.12.2018 г.⁵⁴ Към 31.12.2019 г. броят на пенсиите е 2 151 765, от които лични пенсии – 2 035 071 и наследствени пенсии – 116 694. Спрямо 2018 г. общият брой на пенсиите е намалял с 360 575, което е в резултат на провежданата пенсионна реформа.⁵⁵

От отчетените разходи за „Пенсии” с най-голям относителен дял са: „Пенсиите за сметка на ДОО” – в размер на 9 707 185,5 хил. лв. (98,44 на сто от общия размер на разходите за пенсии), следвани от „Пенсии за сметка на ДБ” – 1,55 на сто и „Капиталов трансфер за прехвърляне на пенсионни права към пенсионните схеми на ЕС, ЕЦБ и ЕИБ” – 0,01 на сто.

Установено е превишение на разходите за „Пенсии за сметка на ДОО” в размер на 15 540,9 хил. лв. или 0,2 на сто от планираните. Причина за увеличението са включените разходи за изплатените еднократно допълнителни суми към пенсиите за месеците април и декември 2019 г. – утвърдени общо в размер на 103 943,4 хил. лв.⁵⁶ Без изплатените еднократни допълнителни суми, разходите за пенсии от ДОО са 9 603 850,5 хил. лв. или с 87 794,1 хил. лв. (0,9 на сто) по-малко от планираните.⁵⁷

Постигната е икономия на разходите за „Пенсии за сметка на държавния бюджет” в размер на 143 169,2 хил. лв., което е 48,3 на сто от планираните. Към разходите за сметка на държавния бюджет се отчитат разходите за: пенсии за военна и гражданска инвалидност, социални пенсии за старост, социални пенсии за инвалидност, персонални пенсии, пенсии за особени заслуги и пенсии, отпуснати по отменени закони. По-ниският разход се дължи основно на: служебното прекратяване от 01.01.2019 г.⁵⁸ на социалните пенсии за инвалидност, изплащани в размер 25 на сто, на обща стойност 125 373,9 хил. лв. за 2019 г.; по-малкия отчетен брой на пенсионерите с пенсии, несвързани с трудова дейност; изплатените по-малко добавки към пенсиите на участниците и пострадалите във войните в размер на 1 460,1 хил. лв. или 71,6 на сто изпълнение на плана; изплатените по-малко добавки по чл. 9 от Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресираните лица (ЗПГРРЛ) в размер на 8 757,2 хил. лв., което е с 14,6 на сто по-малко от плана. Пенсии за сметка на ДБ са отпуснати на основание на действащи нормативни актове.⁵⁹

По показателя „Капиталов трансфер за прехвърляне на пенсионни права към пенсионните схеми на ЕС, ЕЦБ и ЕИБ”⁶⁰ е установена икономия в размер на 869,2 хил. лв., или 57,9 на сто от планираните. По-ниският отчетен разход спрямо планирания се дължи на по-ниския брой лица, избрали да прехвърлят пенсионните си права към пенсионната схема на ЕС спрямо планирания.⁶¹

Дължимите **надвзети пенсии** към 31.12.2019 г. са в размер на 6 622,7 хил. лв.⁶² Съгласно предоставени обяснения от одитирания обект, причините за наличието им са

⁵⁴ Броят на пенсионерите към 31.12.2018 г. е 2 158 047

⁵⁵ Одитно доказателство № 20

⁵⁶ Съгласно ПМС № 50/21.03.2019 г. и ПМС № 292/20.11.2019 г. Реално изплатените суми са на обща стойност 103 335,0 хил. лв.

⁵⁷ Одитни доказателства №№ 8, 13 и 20

⁵⁸ В изпълнение на § 7, ал. 1 от ПЗР на Закона за хората с увреждания: „От 1 януари 2019 г. социалните пенсии за инвалидност, изплащани съгласно § 22т от преходните и заключителните разпоредби на Кодекса за социално осигуряване, се прекратяват служебно от Националния осигурителен институт на основание чл. 96, ал. 1, т. 4 от Кодекса за социално осигуряване и на лицата, които са получавали тези пенсии, от 1 януари 2019 г. Агенцията за социално подпомагане изплаща сума в размера на месечната финансова подкрепа по чл. 70, като индивидуална оценка на потребностите по чл. 20 не се изготвя.“

⁵⁹ Одитно доказателство № 20

⁶⁰ в изпълнение на Наредбата за прехвърляне на пенсионни права от и към пенсионните схеми на ЕС, на ЕЦБ и на ЕИБ, приета с ПМС № 262/22.10.2012 г.

⁶¹ Одитно доказателство № 20

⁶² Одитни доказателства № 24 и № 25

следните: отпуснати и изплатени пенсии въз основа на представени от лицата документи за осигурителен стаж и осигурителен доход с невярно съдържание; неуведомяване от страна на получатели на пенсии за настъпване на всяко обстоятелство, което води до спиране, прекратяване или изменение на пенсията; неправомерно получавана пенсия след смъртта на пенсионер от трети лица; преизчисляване на пенсии, отпуснати по разпоредби на международни договори, по които Република България е страна; и други.

За намаляване размера на дължимите надвзети пенсии от НОИ са предприети следните действия: от ЦУ на НОИ са инициирани промени в КСО и НПОС, които допринасят за прецизиране на дейностите, касаещи законосъобразното изплащане на сумите за пенсии, както и за прилагането на различни методи за погасяване на задълженията; осъществяване на предварителен, текущ и последващ контрол на представените документи във връзка с отпускане и изплащане на пенсиите, както и за подобряване на събираемостта на задълженията.⁶³ В резултат, е установено, че размерът на надвзетите пенсии към 31.12.2019 г. е намален със 178,6 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2018 г.⁶⁴

2.1.2. По разходния показател „Социални помощи и обезщетения“ в ЗБДОО за 2019 г. са предвидени средства в размер на 1 639 795,1 хил. лв. С решение на Надзорния съвет на НОИ са извършени законосъобразни промени по бюджета на ДОО, в резултат на което уточненият размер на разходите по показателя е 1 637 887,3 хил. лв.⁶⁵ По бюджета на ДОО са отчетени разходи в размер на 1 674 605,5 хил. лв., (102,2 на сто спрямо уточнения план) или преразход по показателя в размер на 36 718,2 хил. лв. (2,2 на сто). Причини за превишението са по-големият брой изплатени парични обезщетения за: временна неработоспособност поради общо заболяване; временна неработоспособност за гледане на болен член от семейството; временна неработоспособност поради нетрудови злополуки; бременност и раждане; отглеждане на дете до двегодишна възраст; осиновяване на дете до петгодишна възраст.⁶⁶

Дължимите **надвзети обезщетения за временна неработоспособност** към 31.12.2019 г. са в размер на 8 008,2 хил. лв., а **надвзетите обезщетения за безработица** в размер на 1 938,9 хил. лв.⁶⁷

Съгласно предоставени обяснения от одитирания обект, причините за наличието им са следните: неизпълнение на задълженията на лицата за деклариране в законовия срок на обстоятелствата, които водят до спиране и прекратяване изплащането на паричните обезщетения за временна неработоспособност/безработица; неподадени или некоректно подадени данни от осигурителя в Регистъра на осигурените лица, въз основа на които се определя правото и се изчислява размера на обезщетенията; надвзети добросъвестно получени от лицата обезщетения и други.

Предприетите действия от НОИ за намаляване размерите на дължимите надвзети обезщетения за временна неработоспособност и за безработица са насочени към подобряване на контролните дейности, в т.ч. предварителен, текущ и последващ контрол, относно недопускане и предотвратяване на законосъобразното изплащане на обезщетения, както и на увеличаване на събираемостта на вече изплатените такива.⁶⁸ Установено е, че размерът на надвзетите парични обезщетения за временна неработоспособност към 31.12.2019 г. е нараснал с 437,3 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2018 г.⁶⁹, а размерът на надвзетите

⁶³ Одитно доказателство № 24

⁶⁴ Към 31.12.2018 г. – 6 801,3 хил. лв.; Одитно доказателство № 25

⁶⁵ Одитно доказателство № 15

⁶⁶ Одитни доказателства №№ 20, 24 и 26

⁶⁷ Одитни доказателства № 24 и № 25

⁶⁸ Одитно доказателство № 24

⁶⁹ Към 31.12.2018 г. – 7 570,9 хил. лв.

парични обезщетения за безработица към 31.12.2019 г. е нараснал с 357,6 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2018 г.⁷⁰ Последното се дължи на пропорционално извършените и отчетени в повече разходи по показателя „Социални помощи и обезщетения“ през 2019 г.⁷¹ спрямо 2018 г.⁷²

2.1.3. По разходния показател **„Програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетост“** в ЗБДОО за 2019 г. са планирани средства в размер на 122 717,5 хил. лв. По бюджета на ДОО са отчетени разходи в размер на 120 611,3 хил. лв., като е постигната икономия в размер на 2 106,2 хил. лв. или 1,7 на сто от планираните.⁷³

Отчетеният показател включва:

а) „Разходи за персонал“ - отчетени са 68 552,5 хил. лв. при планирани със ЗБДОО за 2019 г. в размер на 68 762,2 хил. лв. С решение на Надзорния съвет на НОИ са извършени законосъобразни промени по бюджета на ДОО, но въпреки това, уточненият размер на разходите по показателя не е променен⁷⁴. Установена е икономия от 209,7 хил. лв. или 0,3 на сто от планираните. Реализираната икономия е в резултат на ползвани от служителите отпуски за временна неработоспособност и за отглеждане на дете, както и от временно незаети работни места.

б) „Издръжка“ – отчетени са 42 327,3 хил. лв. при планирани със ЗБДОО за 2019 г. в размер на 45 690,0 хил. лв. В резултат на извършените законосъобразни промени по бюджета на ДОО, уточненият размер на разходите по показателя става 44 358,0 хил. лв. Установена е икономия в размер на 2 030,7 хил. лв. или 4,6 на сто от уточнения план. Реализирането на икономия е в резултат от намалените разходи за външни услуги, за материали, за постелен инвентар и облекло.

в) „Платени данъци, такси и административни санкции“ – отчетени са 424,9 хил. лв. при планирани със ЗБДОО за 2019 г. в размер на 550,0 хил. лв. Установена е икономия в размер на 125,1 хил. лв. или 22,7 на сто от планираните.

г) „Разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности“ – отчетени са 106,1 хил. лв. при планирани със ЗБДОО за 2019 г. в размер на 127,8 хил. лв. Установена е икономия в размер на 21,7 хил. лв. или 17,0 на сто от планираните.

д) „Капиталови разходи“ – отчетени са 8 852,5 хил. лв. при планирани със ЗБДОО за 2019 г. в размер на 7 587,5 хил. лв. В резултат на извършените законосъобразни промени по бюджета на ДОО, уточненият размер на разходите по показателя става 8 919,5 хил. лв. Установена е икономия в размер на 67,0 хил. лв. или 0,8 на сто от уточнения план.

е) Отчетени са три подпоказателя – „Програми за временна заетост“ – в размер на 309,0 хил. лв., „Други служби и дейности по социално осигуряване, подпомагане и заетостта“ – в размер на 25,2 хил. лв. и „Дейности за предотвратяване на трудови злоупотреби и професионални болести“ – в размер на 13,8 хил. лв., които не са планирани със ЗБДОО за 2019 г., но са в съответствие с действащи нормативни актове.

2.1.4. По показателя **„Отбрана и сигурност“** в ЗБДОО за 2019 г. са планирани средства в размер на 160,1 хил. лв. По бюджета на ДОО са отчетени разходи в размер на 111,4 хил. лв., като е постигната икономия в размер на 48,7 хил. лв. или 30,4 на сто от планираните, в резултат оптимизиране на разходите.⁷⁵

⁷⁰ Към 31.12.2018 г. – 1 581,3 хил. лв.; Одитни доказателства № 25 и № 26

⁷¹ Разходи за социални помощи и обезщетения за 2019 г. – 1 674 605,5 хил. лв.

⁷² Разходи за социални помощи и обезщетения за 2018 г. – 1 612 140,4 хил. лв.

⁷³ Одитни доказателства №№ 12, 15, 20 и 24

⁷⁴ Разходи за персонал са отчетени в Отчета за изпълнението на бюджета (ОКИБ) в § 01-00, 02-00 и 05-00. От § 01-00 са прехвърлени в § 02-00 - 360 000 лв., т.е. извършена е вътрешнокомпенсирана промяна и размерът на разходите по показателя не е променен.

⁷⁵ Одитни доказателства № 20 и № 24

Към 31.12.2019 г. общият размер на дължимите суми за надвзети пенсии⁷⁶, парични обезщетения за временна неработоспособност⁷⁷ и обезщетения за безработица⁷⁸ възлиза на 16 569,8 хил. лв., като независимо от предприетите мерки от НОИ за намаляването му, е налице увеличение⁷⁹, което се дължи на пропорционалното нарастване на разходите за социални помощи и обезщетения през 2019 г. спрямо 2018 г.

Извършените разходи за държавното обществено осигуряване през 2019 г. са в съответствие с действащото законодателство и са отразени правилно в отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2019 г.

2.2. Предоставените трансфери⁸⁰ от бюджета на ДОО към други бюджети са 8 956,0 хил. лв., които са 121,0 на сто спрямо предвидените в ЗБДОО за 2019 г.⁸¹ – 7 400,0 хил. лв.

Установеният преразход се дължи на предоставените трансфери, които не са планирани в ЗБДОО за 2019 г. – „Трансфер за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни предприятия“ - 1 907,7 хил. лв. и „Трансфер между бюджет и СЕС“ – в размер на (-) 244,7 хил. лв.

Предоставените трансфери са както следва:

2.2.1. На МТСП за Агенцията за социално подпомагане (АСП) – 3 147,5 хил. лв. при планирани 3 150,0 хил. лв., (99,9 на сто), които са предоставени в съответствие с разпоредбите на КСО за помощно-технически средства, свързани с увреждане.⁸²

От АСП е потвърдено усвояването на предоставените от бюджета на НОИ трансфери.⁸³

2.2.2. На МТСП за фонд „Условия на труд“ – 3 618,3 хил. лв. (90,5 на сто от предвидените средства), от които:

а) за мероприятия за предотвратяване на трудови злополуки и професионални болести по чл. 24, т. 3 от КСО - 2 778,8 хил. лв.;

б) за диагностика на професионалните болести по чл. 24, т. 4 от КСО – 839,5 хил. лв.

Трансферите, предоставени на фонд „Условия на труд“, са усвоени в отчетения размер.⁸⁴

2.2.3. Отчетен е „Трансфер на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, съгласно чл. 92, ал. 4 НПОС“ в размер на 37,8 хил. лв., или 15,1 на сто от предвидените средства в ЗБДОО за 2019 г. – 250,0 хил. лв. Отчетените средства са за извършване на независим одит за съответствие на действително направените нетни разходи от извършване на обществена услуга по изплащане на пенсиите от „Български

⁷⁶ 6 622,7 хил. лв.

⁷⁷ 8 008,2 хил. лв.

⁷⁸ 1 938,9 хил. лв.

⁷⁹ Към 31.12.2018 г. общият им размер е 15 953,5 хил. лв., или увеличение с 616,3 хил. лв.

⁸⁰ Одитно доказателство № 21

⁸¹ С решение на Надзорния съвет на НОИ, отразено в Протокол № 11 от 19.12.2019 г., са извършени законосъобразни промени по бюджета на ДОО, в резултат на което уточненият размер на „Предоставени трансфери“, отчетен в т. 2 на раздел „Разходи и трансфери – всичко“ към Отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г., е 9 307,8 хил. лв., съответстващ на размера на отразените по § 61-02 от ОКИБ „Трансфери между бюджети – предоставени трансфери“

⁸² чл. 11, ал. 1, т. 2, б. „в“, чл. 12, ал. 1, т. 4 и чл. 13, ал. 1, т. 3 от КСО

⁸³ Одитни доказателства № 7 и № 21

⁸⁴ Одитни доказателства № 14 и № 21

пощи“ ЕАД, съгласно чл. 92, ал. 4 от Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж. Средствата са усвоени в отчетения размер.⁸⁵

2.2.4. Отчетен е „Трансфер за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни предприятия“ в размер на 1 907,7 хил. лв., представляващ предоставени средства по сключени договори за изпълнение на дейността по профилактика и рехабилитация за 2019 г. с бюджетна организация – Военномедицинска академия. Трансферът е отчетен законосъобразно.⁸⁶

2.2.5. Отчетен е „Трансфер между бюджет и СЕС“ в размер на (-) 244,7 хил. лв., представляващи предоставени средства по изпълнението на европейски проект и споразумение.^{87,88}

Предоставените трансфери от бюджета на ДОО към други бюджети са в съответствие с действащото законодателство и са отразени вярно в отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2019 г.

3. Тенденция на приходите, разходите и трансферите, съгласно отчетите за изпълнението на ЗБДОО за периода 2017 г. – 2019 г.⁸⁹

Отчетените приходи по показателя **„Осигурителни приходи“** са в размер: за 2017 г. – 5 914 007,3 хил. лв., за 2018 г. – 6 772 399,8 хил. лв. и за 2019 г. – 7 559 866,3 хил. лв.

Отчита се нарастваща тенденция в абсолютна стойност на размера на осигурителните приходи за периода 2017 г. – 2019 г., което се дължи на постъпилите повече приходи от осигурителни вноски спрямо ЗБДОО.

Приходите от **осигурителни вноски** през 2017 г. – **5 914 007,3 хил. лв.**, през 2018 г. – **6 772 399,8 хил. лв.** и през 2019 г. – **7 559 866,3 хил. лв.** Нарастващата тенденция за периода се дължи на нарастване броя на осигурените лица и по-високия среден осигурителен доход.

„Неданъчните приходи“ през 2017 г. – 110 087,2 хил. лв., през 2018 г. – 121 979,7 хил. лв. и през 2019 г. – 180 418,0 хил. лв. Нарастващата тенденция за периода се дължи основно на нарастващата тенденция по отношение подпоказателя „Други приходи“, в който се отчитат средства от акумулирани осигурителни вноски от универсални и професионални пенсионни фондове.

Получените **трансфери** от централния бюджет⁹⁰ са в общ размер на 4 557 449,3 хил. лв. за 2017 г., 4 292 306,1 хил. лв. за 2018 г. и 3 931 563,4 хил. лв. за 2019 г. *Намаляваща е тенденцията по отношение на участието на държавата във финансирането на осигурителните разходи през 2019 г. спрямо предходните две години от изследвания период.*

Разходите по показателя **„Пенсии“** през 2017 г. – **9 008 228,1 хил. лв.**, през 2018 г. – **9 456 510,2 хил. лв.** и през 2019 г. – **9 861 157,8 хил. лв.** Нарастващата тенденция през периода се дължи на осъвременяването на пенсиите и еднократно изплатените допълнителни

⁸⁵ Одитни доказателства № 18 и № 21

⁸⁶ на основание чл. 36, ал. 1, т. 12 от КСО, чл. 25, ал. 2 от Наредба № 1 от 13.02.2007 г. за ползване и изплащане на паричните помощи за профилактика и рехабилитация и в съответствие с чл. 114, ал. 1 от ЗПФ и параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2019 г.; Одитни доказателства № 12 и № 21

⁸⁷ Споразумение за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по механизъм за свързване на Европа (МСЕ) сектор Телекомуникации с номер на споразумението: INEA/CEF/ICTA/A2016/1171568. Координатор на същото е НАП, а другите бенефициери са НОИ, АСП, НЗОК; ОП „Развитие на човешките ресурси“ – „Проект Ns BG05M90P001-3.016 „Изграждане на система за контрол върху експертната на работоспособността“; ОП „Добро управление“ – проект BG05SFOP001-1.008 „Развитие и въвеждане на Институционалната архитектура на НОИ за приоритетни процеси, свързани с пенсиите и предоставяне на електронни административни услуги“.

⁸⁸ Одитни доказателства № 12 и № 21

⁸⁹ Одитни доказателства № 23 и № 8

⁹⁰ Получени трансфери от централния бюджет за ДОО и получен допълнителен трансфер от централния/държавния бюджет за покриване на недостига от средства, както и трансфер за поети осигурителни вноски и данъци

суми към тях през годините, независимо, че броят на пенсиите намалява в резултат от пенсионната реформа.

По показателя „Социални помощи и обезщетения“ през 2017 г. са отчетени 1 473 903,3 хил. лв., през 2018 г. – 1 612 140,4 хил. лв. и през 2019 г. – 1 674 605,5 хил. лв. Нарастващата тенденция през периода се дължи на увеличаващия се брой на осигурените лица по години⁹¹, изплатените повече работни дни по някои видове парични обезщетения, както и по-високото среднодневно парично обезщетение.

По показателя „Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта“ са отчетени разходи през 2017 г. – 76 459,4 хил. лв., през 2018 г. – 110 138,3 хил. лв. и през 2019 г. – 120 611,3 хил. лв. Нарастващата тенденция през периода се дължи на нарастване на разходите за заплати и възнаграждения на персонала, нает по трудови и служебни правоотношения.

По показателя „Отбрана и сигурност“ са отчетени през 2017 г. – 7,1 хил. лв., през 2018 г. – 90,1 хил. лв. и през 2019 г. – 111,4 хил. лв. Отчита се нарастваща тенденция по отношение на отчетените средства по показателя, което се дължи на нарастване разходите за възнаграждения на персонала и на разходите за издръжка. Независимо от това, отчетените средства по показателя и през трите години на изследвания период, са по-малко от предвидените със ЗБДОО за съответните години.

Фигура № 1: Графика за темповете на нарастване на разходите за пенсии и на приходите от осигурителни вноски за периода 2017 г. – 2019 г.

Разходите за пенсии⁹² през периода 2017 г. - 2019 г., за всяка от годините, са в по-голям абсолютен размер спрямо приходите от осигурителни вноски⁹³. Наблюдава се намаляващ темп на нарастване на разходите за пенсии⁹⁴ и намаляващ темп на нарастване на приходите от осигурителни вноски⁹⁵ по години, като темпът на нарастване на приходите от осигурителни вноски остава в пъти по-висок от този на разходите за пенсии.

⁹¹ осигурените лица през 2017 г. - 2 779 820 бр., през 2018 г. – 2 790 182 бр., през 2019 г. – 2 794 029 бр.

⁹² с най-голям относителен дял в общия размер на разходите

⁹³ с най-голям относителен дял в общия размер на приходите

⁹⁴ с 5,0 на сто през 2018 г. спрямо 2017 г. и с 4,3 на сто през 2019 г. спрямо 2018 г.

⁹⁵ с 14,5 на сто през 2018 г. спрямо 2017 г. и с 11,6 на сто през 2019 г. спрямо 2018 г.

4. По раздел „Финансиране“

4.1. В Закона за бюджета на ДОО за 2019 г. не са предвидени **суми по разчети за поети осигурителни вноски и данъци**, но законосъобразно са отчетени 6 059,1 хил. лв. в съответствие с разпоредбите на чл. 159 от ЗПФ.⁹⁶

4.2. Отчетените средства по показателя „**Друго вътрешно финансиране**“ в размер на 436,5 хил. лв. не са предвидени в ЗБДОО за 2019 г., но са законосъобразни и включват сумите по параграф 88-00 „Събрани средства и извършени плащания за сметка на други бюджети, сметки и фондове“ в размер на 1 286,6 хил. лв. и параграф 93-00 „Друго финансиране – нето (+/-)“ в размер на (-) 850,1 хил. лв.⁹⁷

4.3. Наличните средства към 31.12.2019 г., в размер на 378,5 хил. лв., съответстват на левовата равностойност на остатъците по валутните сметки на НОИ, отчетени по параграф 95-08 „Наличност в левова равностойност по валутни сметки в края на периода“.⁹⁸

Финансирането по бюджета на ДОО за 2019 г. е в съответствие с действащото законодателство.

5. По раздел „Дефицит/Излишък“

В ЗБДОО за 2019 г. не е планиран дефицит (излишък) по бюджета на ДОО. В отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. е отчетен излишък в размер на 5 664,9 хил. лв.

Изпълнението на бюджетите на отделните фондове на ДОО през 2019 г. е както следва:

1. По бюджета на **фонд „Пенсии“** е отчетен дефицит в размер на 3 691 521,6 хил. лв., което е с 29 821,4 хил. лв. по-малко от планирания⁹⁹. Това се дължи на: събраните с 20 643,8 хил. лв. повече приходи от осигурителни вноски, постъпилите в повече приходи от универсални и професионални пенсионни фондове в размер на 19 626,0 хил. лв., полученият с 21 174,8 хил. лв. повече трансфер от централния бюджет за държавното обществено осигуряване, повече разходи за пенсии в размер на 31 776,6 хил. лв., по-малко разходи за социални помощи и обезщетения – 184,1 хил. лв. и непланирани, но отчетени предоставени трансфери за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни предприятия в размер на 30,7 хил. лв.

2. По бюджета на **фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“** при планиран дефицит от 99 944,2 хил. лв. е отчетен 45 244,6 хил. лв. или с 54 699,6 по-малко. По-малкият дефицит се дължи на: постъпилите повече осигурителни приходи с 33 695,5 хил. лв., събраните приходи от универсални и професионални пенсионни фондове в размер на 1 272,4 хил. лв., непланирани, но отчетени получени трансфери от централния бюджет за държавното обществено осигуряване в размер на 4 884,0 хил. лв., по-малко разходи за пенсии в размер на 14 848,1 хил. лв., по-малко разходи за социални помощи и обезщетения в размер на 0,1 хил. лв. и непланирани, но отчетени предоставени трансфери за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни предприятия в размер на 0,5 хил. лв.

3. По бюджета на **фонд „Пенсии, несвързани с трудова дейност“**, при планиран дефицит от 14,3 хил. лв. е отчетен излишък от 17 780,6 хил. лв. Разликата се дължи на: по-малкия размер на получени трансфери от централния бюджет за държавното обществено осигуряване със 125 374,0 хил. лв., по-малко разходи за пенсии за сметка на държавния бюджет в размер на 143 169,2 хил. лв., отчетените по-малко от планираните с 0,1 хил. лв. разходи за социални помощи и обезщетения, и непланирани, но отчетени предоставени

⁹⁶ Одитно доказателство № 12

⁹⁷ Одитни доказателства № 12 и № 16

⁹⁸ Одитно доказателство № 16

⁹⁹ 3 721 343,0 хил. лв.

трансфери за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни предприятия в размер на 0,4 хил. лв.

4. По бюджета на **фонд „Трудова злополука и професионална болест“** е отчетен излишък в размер на 172 518,8 хил. лв., което е с 12 554,1 хил. лв. повече от планирания¹⁰⁰. По-високият излишък се дължи на: получени повече приходи от осигурителни вноски със 7 994,1 хил. лв., отчетените по-малко разходи за пенсии за сметка на ДОО в размер на 2 256,8 хил. лв., отчетените по-малко разходи за социални помощи и обезщетения в размер на 1 919,7 хил. лв., предоставени по-малко трансфери на МТСП за АСП в размер на 2,2 хил. лв. и за фонд „Условия на труд“ в размер на 381,7 хил. лв. и непланирани, но отчетени предоставени трансфери за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни предприятия в размер на 0,4 хил. лв.

5. По бюджета на **фонд „Общо заболяване и майчинство“** е отчетен дефицит в размер на 87 541,8 хил. лв., което е с 43 495,1 хил. лв. повече от планирания по бюджета¹⁰¹. Това се дължи на отчетените повече приходи от осигурителни вноски с 20 345,2 хил. лв., установения преразход за изплатени социални помощи и обезщетения в размер на 61 964,9 хил. лв., на предоставен с 0,3 хил. лв. по-малък трансфер на АСП, както и на непланираните, но отчетени предоставени трансфери за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни предприятия в размер на 1 875,7 хил. лв.

6. По бюджета на **фонд „Безработица“** е отчетен дефицит в размер на 105 417,9 хил. лв., което е с 29 076,3 хил. лв. по-малко от планирания¹⁰² и се дължи на отчетените повече приходи от осигурителни вноски с 4 025,8 хил. лв. и на отчетения по-малък размер на разходите за обезщетения за безработица с 25 050,5 хил. лв.

7. По **бюджета на НОИ** при планиран излишък в размер на 3 839 877,7 хил. лв. е отчетен излишък от 3 745 091,4 хил. лв., който е с 94 786,3 хил. лв. по-малък от планирания.

Наличните средства в края на периода по отчета на консолидирания бюджет на ДОО за 2019 г. са 378,5 хил. лв. и съответстват на левовата равностойност на остатъците по валутните сметки на НОИ.¹⁰³

През одитирания период в НОИ има утвърдени и действат вътрешни актове¹⁰⁴, регламентиращи процесите по изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО, структура и съдържание на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО и изпълнение на бюджета на ДОО.

Въведените контроли са ефективни, което предполага предотвратяване на несъответствия в изследваните процеси, и са прилагани последователно през целия одитиран период. Взетите управленски решения в НОИ, показват добро разбиране за същността и значението на СФУК в изследваните процеси, поради което през одитирания период същите

¹⁰⁰ 159 964,7 хил. лв.

¹⁰¹ 44 046,7 хил. лв.

¹⁰² 134 494,2 хил. лв.

¹⁰³ Одитно доказателство № 16

¹⁰⁴ Счетоводна политика на НОИ за 2019 г.; Индивидуален сметкоплан на НОИ за 2019 г.; „Вътрешни правила за организацията на бюджетния процес при съставяне, приемане, изпълнение и отчитане на Консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване (КБДОО), на бюджета на Учителския пенсионен фонд (УчПФ) и на бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите (ФГВРС)“ с 3 Работни инструкции (РИ) – РИ „Действия при съставяне и приемане на проекта на Закона за бюджета на ДОО, бюджета на Учителския пенсионен фонд и бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите“; РИ „Процедури при изпълнение на Закона за бюджета на ДОО, бюджета на Учителския пенсионен фонд и на бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите“; РИ „Процедури при отчитане на Закона за бюджета на ДОО, бюджета на Учителския пенсионен фонд и на бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите“; Работна инструкция „Поемане на задължение“ и „Извършване на разход“; Работна инструкция „Приемане и обработка на документи за отпускане и изплащане на парични обезщетения за безработица“; Работна инструкция „Приемане и обработване на документи за отпускане и изплащане на парични обезщетения и помощи от ДОО“; Вътрешни правила за организация на деловодната дейност, документооборота и контрола по изпълнение на сроковете в НОИ; функционални, длъжностни характеристики и други.

функционират в съответствие с изискванията на Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор, методологията, издадена от Министерството на финансите, и вътрешните актове.

Състоянието на СФУК в изследваните процеси е добро, като през одитирания период са осигурили ефективното изпълнение на дейностите във връзка с изготвянето на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г.

Част четвърта ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на резултатите от извършения одит на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г., представени в одитния доклад и събраните одитни доказателства, са налице основания за изразяване на следните заключения:

Дейността в изследваните процеси е в съответствие с действащото законодателство във всички съществени аспекти.

Спазен е нормативно определения ред по съставяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2019 г. в Сметната палата и в Народното събрание.

По структура и показатели отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. съответства на ЗБДОО за 2019 г. Посочените в отчета получени трансфери, разходи и предоставени трансфери, непредвидени в ЗБДОО за 2019 г., са отчетени законосъобразно.

Изпълнението на бюджета по отделните показатели е както следва:

а) Установено е преизпълнение на осигурителните приходи с 1,2 на сто, което се дължи на по-висок брой на осигурените лица, по-голям размер на осигурителния доход, събраните повече приходи от осигурителни вноски. Постъпилите приходи от осигурителни вноски са законосъобразни и са отразени вярно в отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г.

б) Преизпълнението на неданъчните приходи със 124 448,5 хил. лв. спрямо планираните – 55 969,5 хил. лв., е в резултат на прехвърлени/възстановени акумулирани средства от осигурителни вноски от пенсионноосигурителни дружества във фондовете на ДОО - „Пенсии“ и „Пенсии за лицата по чл. 69“.

в) Установено е намаление на общите разходи с 0,8 на сто, което се дължи основно на направените по-малко разходи за пенсии, по-конкретно разходи за пенсии за сметка на държавния бюджет.

г) В резултат от предприетите ефективни действия от страна на НОИ, към 31.12.2019 г. размерът на надвзетите пенсии е намален със 178,6 хил. лв. Размерът на надвзетите парични обезщетения за временна неработоспособност е нараснал с 437,3 хил. лв., а размерът на надвзетите парични обезщетения за безработица към 31.12.2019 г. е нараснал с 357,6 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2018 г.

д) Предоставените трансфери от НОИ на МТСП за АСП, фонд „Условия на труд“ и Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС) са в съответствие с действащото законодателство и са усвоени в отчетения размер.

е) През периода 2017 г. – 2019 г. се запазва тенденцията абсолютният размер на разходите за пенсии да превишава този на приходите от осигурителни вноски. Наблюдава се намаляващ темп на нарастване на разходите за пенсии и намаляващ темп на нарастване на приходите от осигурителни вноски по години, като се запазва тенденцията темпът на нарастване на приходите от осигурителни вноски да остава в пъти по-висок от този на разходите за пенсии.

Намаляваща е през 2019 г. тенденцията по отношение на участието на държавата във финансирането на осигурителните разходи, което е за сметка на държавния бюджет, спрямо предходните две години.

ж) Отчетените дефицити по бюджетите на фондовете на ДОО - „Пенсии“, „Пенсии за лицата по чл. 69“, „Общо заболяване и майчинство“ и „Безработица“ са покрити с отчетените излишъци по фондовете „Пенсии, несвързани с трудова дейност“, „Трудова злополука и професионална болест“ и бюджета на НОИ. Наличността в края на периода по отчета на консолидирания бюджет на ДОО е равна на остатъка по валутните сметки на НОИ.

Въведените с вътрешните правила контроли са ефективни, което предполага предотвратяване на несъответствия в изследваните процеси, и са прилагани последователно през целия одитиран период. Системата за финансово управление и контрол е осигурила съответствие на изследваните процеси с изискванията на правната рамка.

Част пета ПРЕПОРЪКИ

В резултат на извършения одит не се дават препоръки.

Част шеста ОТГОВОРИ НА ОДИТИРАНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

Фактите и обстоятелствата, установени при одита и отразени в доклада са съгласувани с представители на одитираната организация¹⁰⁵. Представителите на НОИ изразяват пълно съгласие и приемат напълно (изцяло) установените факти и обстоятелства.

В подкрепа на констатациите от одитния доклад са събрани 26 броя одитни доказателства, които заедно с работните документи, отразяващи отделните етапи на одитния процес, се намират в Сметната палата.

Настоящият одитен доклад е приет на основание, чл. 48, ал. 1 от Закона за Сметната палата с Решение № 214 от 30.07.2020 г. на Сметната палата.

¹⁰⁵ на 13.07.2020 г.

**ОПИС НА ОДИТНИТЕ ДОКАЗАТЕЛСТВА
КЪМ ОДИТЕН ДОКЛАД № 0600100320**

№	Одитни доказателства	Брой страници
1	Писмо вх. № Ц 1029-40-2912/20.05.2020 г. от ръководителя на одитния екип до управителя на НОИ, относно искане на информация и документи и писмо на НОИ изх. № Ц 1029-40-2912#3/02.06.2020 г.	3
2	Справка за видовете и броя на организационните звена в ЦУ и ТП на НОИ през 2019 г., дадена по т. 2 от писмо на НОИ изх. № Ц 1029-40-2912#3/02.06.2020 г.	1
3	Справка за състава на Надзорния съвет на НОИ и извършените промени в него през 2019 г., дадена по т. 4 от писмо на НОИ изх. № Ц 1029-40-2912#3/02.06.2020 г.	2
4	Справка за отговорните длъжностни лица в ЦУ на НОИ за периода 01.01.2019 г. – 31.12.2019 г., дадена по т. 8 от писмо на НОИ изх. № Ц 1029-40-2912#3/02.06.2020 г.	3
5	РД-И-2.29 (1) от 15.06.2020 г. - за тест с двойна цел за съответствие на изготвянето, утвърждаването и представянето на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. с действащата правна рамка в област на изследване „Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г.“	5
6	Заповед № 1016-40-1182/06.11.2018 г. на Управителя на НОИ и Вътрешни правила за организацията на бюджетния процес при съставяне, приемане, изпълнение и отчитане на Консолидирания бюджет на ДОО, на бюджета на Учителския пенсионен фонд и на бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите с приложения – 3 бр. работни инструкции	20
7	Писмо, изх. на Сметна палата № 12-20-2/22.05.2020 г. на зам.-председателя на Сметна палата до изпълнителния директор на АСП, Писмо, вх. на Сметна палата № 12-20-2/08.06.2020 г. от Изпълнителния директор на АСП до заместник-председателя на Сметна палата и платежно нареждане от 19.12.2019 г.	4
8	Писмо изх. на НОИ № Ц 1029-40-2610/13.05.2020 г. до Сметната палата относно представяне на отчет за изпълнение на бюджета на ДОО за 2019 г. с приложения: Протокол № 5 от заседание на НС на НОИ, проведено на 12.05.2020 г.; Доклад на Управителя на НОИ за изпълнение на бюджета на ДОО за 2019 г.; Отчет за изпълнение на Закона за бюджета на ДОО за 2019 г.; Отчет на консолидирания бюджет на ДОО за 2019 г. по месеци; Статистически отчет за изпълнение на консолидирания бюджет на ДОО за 2019 г.; Демографски и икономически показатели за 2019 г.; Натурални показатели по пенсиите за 2019 г.; Приложение № 3 към чл. 15, ал. 4 от ЗБДОО за 2019 г.; Приложение № 4 към чл. 16 от ЗБДОО за 2019 г. и Приложение № 5 към чл. 17 от ЗБДОО за 2019 г.	69
9	Докладна записка от Управителя на НОИ за представяне на НС на НОИ на отчет за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. за утвърждаването му; Писмо от Управителя на НОИ до Народно събрание, изх. на НОИ № Ц 1029-40-2607/13.05.2020 г.	2

№	Одитни доказателства	Брой страници
10	РД-И-2.29 (2) от 22.06.2020 г. - за тест с двойна цел за установяване съответствието на структурата и съдържанието на отчета за изпълнението на ДОО 2019 г. със ЗБДОО за 2019 г. в областта на изследване „Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г.“	11
11	Справка за ежемесечно представяне на касовите отчети от НАП, НЗОК и МФ за 2019 г.	2
12	Писмо, вх. на НОИ № Ц 1029-40-3657/10.06.2020 г. от ръководителя на одитния екип от Сметна палата; Писмо, изх. на НОИ № Ц 1029-40-3657#3/12.06.2020 г. с приложени документи	71
13	ПМС № 50/21.03.2019 г. и ПМС № 292/20.11.2019 г.	2
14	Писмо, изх. на Сметна палата № 04-13-9/22.05.2020 г. на зам.-председателя на Сметна палата до управителя на Фонд „Условия на труд“, Писмо, вх. № 04-13-9/29.06.2020 г. от Управителя на Фонд „Условия на труд“ до заместник-председателя на Сметна палата и платежно нареждане от 19.12.2019 г.	3
15	Протокол № 11 от 19.12.2019 г. от проведено заседание на НС на НОИ с Приложение № 1 към решение 1 по т. 1 от Протокол № 11 за одобряване на корекциите и справка за извършените корекции по бюджета на НОИ за 2019 г.	6
16	Част от отчет за касовото изпълнение на ДОО за 2019 г.	6
17	РД-И-2.29(3) от 03.07.2020 г. - за тест с двойна цел на приходите по бюджета на ДОО, предоставени от НОИ, НАП и НЗОК за област „Изготвяне, утвърждаване и представяне отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г.“ с приложени Справка за степента на изпълнение на приходните показатели по отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2019 г. спрямо утвърдените със ЗБДОО за 2019 г.; Справки за размера на приходите по фондове на ДОО и по видове източници за 2019 г.	10
18	Кореспонденция между НОИ и МТИТС и платежни документи	8
19	РД-И-2.21(1) от 03.07.2020 г. - за тестове по същество на получените трансфери по бюджета на ДОО за област „Изготвяне, утвърждаване и представяне отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г.“, Справки за получени трансфери между бюджетни сметки и отчетеното им изразходване за периода от 01.01.2019 г. до 31.12.2019 г.	5
20	РД-И-2.29(4) от 01.07.2020 г. - за тест с двойна цел върху данните от отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. за извършените разходи в област на изследване „Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г.“ с приложени Справка за степента на изпълнение на показателите по отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. спрямо утвърдените със Закона за бюджета на ДОО за 2019 г. и Справка за броя на пенсионерите, пенсиите и разходите за пенсии през 2019 г.	13
21	РД-И-2.21(2) от 03.07.2020 г. - за тестове по същество на предоставените трансфери през 2019 г. от бюджета на ДОО в област на изследване „Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на	5

№	Одитни доказателства	Брой страници
	бюджета на ДОО за 2019 г.“	
22	Справка по т. 5 от писмо № Ц 1029-40-2912/20.05.2020 г. на Сметна палата във връзка с одит на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. – Информация за броя на осигурените лица, осигурителната база и средномесечния осигурителен доход на база приходи от осигурителни вноски по отчета на КБДОО за 2019 г.	4
23	Писмо, вх. на НОИ № Ц 1029-40-3657#2/10.06.2020 г. от ръководителя на одитния екип от Сметна палата за изискване на информация; Писмо, изх. на НОИ № Ц 1029-40-3657#4/12.06.2020 г.	22
24	Писмо, вх. на НОИ № Ц 1029-40-3657#1/10.06.2020 г. от ръководителя на одитния екип до Управителя на НОИ и Писмо, изх. на НОИ № 1029-40-3657#5/12.06.2020 г. до ръководителя на одитния екип с приложени писма от дирекции на НОИ	48
25	Справка за диференцирания остатък на вземанията по фондове към 31.12.2019 г.; Справка за диференцирания остатък на вземанията към 31.12.2019 г.; Справка за диференцирания остатък на вземанията към 31.12.2018 г.	4
26	Справка за отчетените разходи за социални помощи и обезщетения по КСО за 2019 г. и Справка за отчетените разходи по „Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта“ по отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г.	4

СТАНОВИЩЕ НА СМЕТНАТА ПАЛАТА

ПО ОТЧЕТА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2019 г.

Настоящото становище е изготвено в изпълнение на чл. 6, ал. 5 от Закона за Сметната палата и отразява резултатите от извършения одит на отчета за изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване (ДОО) за 2019 г. Проверено и оценено е съответствието с изискванията на нормативните и вътрешните актове през одитирания период:

I. Изготвяне, утвърждаване и представяне на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. е изготвен от НОИ при спазване изискванията на вътрешните правила.¹⁰⁶ Внесен е от управителя на НОИ за утвърждаване в Надзорния съвет на НОИ, съгласно разпоредбите на Кодекса за социално осигуряване (КСО).¹⁰⁷

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г., е утвърден от Надзорния съвет на НОИ на 12.05.2020 г.¹⁰⁸ Представен е в Сметната палата на 14.05.2020 г. при спазване на законоустановения седемдневен срок.¹⁰⁹

Годишният отчет за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. е внесен от управителя на НОИ в Народното събрание за приемане едновременно с отчета за изпълнението на държавния бюджет за 2019 г.¹¹⁰

II. Структура и съдържание на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г.

1. Представеният отчет включва изпълнението на консолидирания бюджет на ДОО, бюджетите на фондовете по чл. 18 от КСО - „Пенсии“, „Пенсии на лицата по чл. 69“, „Пенсии, несвързани с трудова дейност“, „Трудова злополука и професионална болест“, „Общо заболяване и майчинство“, „Безработица“ и бюджета на НОИ.

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. е изготвен съгласно структурата и показателите, определени в Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване (ЗБДОО) за 2019 г. Отчетените приходи, разходи и трансфери по бюджетите на осигурителните фондове и по бюджета на НОИ отговарят по характер на нормативно определените в КСО.¹¹¹

2. В отчета за изпълнение на бюджета на ДОО за 2019 г. са посочени показатели, които не са предвидени в ЗБДОО за 2019 г., но са в изпълнение на действащи нормативни актове, както следва:

¹⁰⁶ Вътрешни правила за организацията на бюджетния процес при съставяне, приемане, изпълнение и отчитане на Консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване, на бюджета на Учителския пенсионен фонд и на бюджета на Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите

¹⁰⁷ чл. 37, ал. 5, т. 3, б. „б“ от КСО

¹⁰⁸ С Протокол № 5 от заседание на Надзорния съвет, проведено на 12.05.2020 г.

¹⁰⁹ съгласно чл. 56, ал. 1 от Закона за Сметната палата

¹¹⁰ съгласно чл. 31, ал. 1 от КСО

¹¹¹ чл.чл. 20 – 26б от КСО

2.1. По Раздел „Приходи и трансфери - всичко“

2.1.1. По показателя **„Трансфери от МТСП по програми за осигуряване на заетост“** са отчетени средства съгласно сключени договори по програми за временна заетост между Агенцията по заетостта (АЗ) и НОИ¹¹², които са в съответствие с параграф 1 от Преходните и заключителни разпоредби (ПЗР) на ЗБДОО за 2019 г.

2.1.2. По показателя **„Трансфери от МТСП за фонд „Условия на труд“** са отчетени средства, предоставени въз основа на сключен договор¹¹³ между НОИ и фонд „Условия на труд“, които са в съответствие с параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2019 г.

2.1.3. По показателя **„Трансфери за поети осигурителни вноски и данъци“** отчетените средства са за данъци върху доходите на физическите лица, във връзка със схемата на централизирано заплащане на осигурителните вноски и данъци по чл. 159 от Закона за публичните финанси (ЗПФ).

2.2. По Раздел „Разходи и трансфери – всичко“

2.2.1. По показателя **„Програми за временна заетост“** са отчетени средства, които са в изпълнение на сключени договори между НОИ и АЗ на основание чл. 30б, ал. 1, т. 2 от Закона за насърчаване на заетостта и са в съответствие с параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2019 г.

2.2.2. По показателя **„Други служби и дейности по социално осигуряване, подпомагане и заетостта“** са отчетени средствата за предоставените дейности и услуги на правоимащите лица по чл. 4, т. 4 от Закона за ветераните от войните (за отдых и лечение) и по чл. 16 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите (за профилактика и рехабилитация), и са в съответствие с параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2019 г.

2.2.3. По показателя **„Дейности за предотвратяване на трудови злополуки и професионални болести“** са отчетени разходи съгласно разпоредбите на чл. 4б, ал. 1, т. 6 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд. Разходите са отчетени в съответствие с параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2019 г.

2.2.4. По показателя **„Трансфер за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни предприятия“** в съответствие с чл. 114, ал. 1 от ЗПФ и параграф 1 от ПЗР на ЗБДОО за 2019 г., са отчетени предоставени средства по сключени договори с бюджетна организация за изпълнение на дейността по профилактика и рехабилитация за 2019 г.

2.2.5. По показателя **„Трансфер между бюджет и СЕС“** са отчетени средства, представляващи разходи по изпълнението на европейски проект и споразумение.¹¹⁴

3. Спазена е разпоредбата на параграф 2 от ПЗР на ЗБДОО за 2019 г., като не е формиран общ резерв на фондовете по чл. 18 от КСО.

III. Изпълнение на бюджета на ДОО за 2019 г.

1. По Раздел „Приходи и трансфери - всичко“

Отчетените общо приходи и трансфери са в размер на 11 671 106,9 хил. лв., или 99,2 на сто спрямо планираните – 11 759 728,0 хил. лв.

¹¹² чл. 30б, ал. 1, т. 2 от Закона за насърчаване на заетостта

¹¹³ чл. 4б, ал. 1, т. 6 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд

¹¹⁴ Споразумение за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по механизъм за свързване на Европа (МСЕ) сектор Телекомуникации с номер на споразумението: INEA/CEF/ICTA/A2016/1171568. Координатор на същото е НАП, а другите бенефициери са НОИ, АСП, НЗОК; ОП „Развитие на човешките ресурси“ – „Проект Ns BGO5M90P001-3.016 „Изграждане на система за контрол върху експертната на работоспособността“; ОП „Добро управление“ – проект BGO5SFOP001-1.008 „Развитие и въвеждане на Институционалната архитектура на НОИ за приоритетни процеси, свързани с пенсиите и предоставяне на електронни административни услуги“.

Съгласно ЗБДОО за 2019 г. приходите по бюджета на ДОО включват „Осигурителни приходи“, „Неданъчни приходи“ и „Внесен данък добавена стойност (ДДС) и други данъци върху продажбите“.

Общо събраните приходи (без получените трансфери) са в размер на 7 739 220,7 хил. лв., при планирани 7 528 066,4 хил. лв., или изпълнение 102,8 на сто.

1.1. Отчетените осигурителни приходи през 2019 г. са в размер на 7 559 866,3 хил. лв., като планираните със ЗБДОО за 2019 г. са в размер на 7 473 161,9 хил. лв., или изпълнението е 101,2 на сто.

Отчетените повече с 86 704,4 хил. лв. приходи от осигурителни вноски се дължат на по-високия брой на осигурените лица¹¹⁵, по-големия размер на осигурителния доход и на постъпилите повече приходи от осигурителни вноски¹¹⁶.

Приходите от осигурителни вноски за 2019 г. са с 11,6 на сто повече спрямо 2018 г.¹¹⁷, което се дължи на горепосочените причини.

1.2. Неданъчните приходи са със 124 448,5 хил. лв. повече от планираните – 55 969,5 хил. лв., което се дължи на преизпълнението на други приходи в резултат на отчетени прехвърлени/възстановени акумулирани средства от осигурителни вноски от пенсионноосигурителните дружества във фондовете на ДОО – „Пенсии“ и „Пенсии за лицата по чл. 69“ и на приходите от глоби, санкции и наказателни лихви.

1.3. Отчетените приходи от данък добавена стойност и други данъци върху продажбите са в размер на (-) 1 063,6 хил. лв. при планирани (-) 1 065,0 хил. лв., или изпълнение 99,9 на сто, като данъците са внесени в държавния бюджет.

1.4. Съгласно ЗБДОО за 2019 г. е предвидено държавата да участва във финансирането на осигурителните разходи чрез **трансфери** в размер на 4 231 661,6 хил. лв.

В отчета за изпълнението на бюджета на ДОО са отчетени получени трансфери в общ размер на 3 931 886,2 хил. лв., в т. ч.: 198 245,6 хил. лв. от централния бюджет за ДОО; 3 728 602,0 хил. лв. допълнителни трансфери от централния/държавния бюджет за покриване на недостига от средства; 322,8 хил. лв. от МТСП (309,0 хил. лв. по програми за осигуряване на заетост и 13,8 хил. лв. за фонд „Условия на труд“) и трансфери за поети осигурителни вноски и данъци в размер на 4 715,8 хил. лв.

2. По Раздел „Разходи и трансфери - всичко“

Общо отчетените разходи и предоставени трансфери от бюджета на ДОО са в размер на 11 665 442,0 хил. лв. при планирани 11 759 728,0 хил. лв., или 99,2 на сто спрямо приетите със закона и са с 4,3 на сто повече спрямо 2018 г.¹¹⁸

2.1. Отчетените разходи в размер на 11 656 486,0 хил. лв. са 99,2 на сто спрямо уточнения план¹¹⁹ – 11 750 420,2 хил. лв. Установената икономия от 93 934,2 хил. лв. се дължи основно на направените по-малко разходи за пенсии, по-конкретно разходи за пенсии за сметка на държавния бюджет.

С най-голям относителен дял са разходите за пенсии – 84,6 на сто, следвани от разходите за социални помощи и обезщетения – 14,4 на сто и разходите за програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетост – 1,0 на сто.

¹¹⁵ осигурените лица за 2019 г. са 2 794 029 бр. или с 1 817 бр. повече от планираните за 2019 г.

¹¹⁶ постъпили на основание чл. 4б, чл. 4в, чл. 157, ал. 7 от КСО и § 51 и § 154 от ПЗР към ЗИД на КСО

¹¹⁷ 6 772 399,8 хил. лв.

¹¹⁸ отчетени разходи и трансфери в размер на 11 186 897,3 хил. лв. през 2018 г.

¹¹⁹ Уточненият план представя извършените корекции по бюджета на ДОО за 2019 г., в резултат от утвърдените промени по отделните разходни параграфи и подпараграфи, вследствие от взети решения на Надзорния съвет на НОИ, на основание чл. 114, ал. 1 и ал. 2 от ЗПФ.

2.1.1. По показателя разходи за „Пенсии“ са отчетени средства в размер на 9 861 157,8 хил. лв., или 98,7 на сто спрямо планираните – 9 989 655,3 хил. лв. . Реализирана е икономия в размер на 128 497,5 хил. лв., което е 1,3 на сто спрямо предвиденото в закона. Разходите за пенсии са нараснали с 4,28 на сто спрямо 2018 г.¹²⁰

За 2019 г. разходите за пенсии са 8,3 на сто от БВП.¹²¹ През 2019 г. броят на пенсиониралите се лица е 89 864, а броят на възобновените и възстановените пенсионери е 29 886. Броят на пенсионерите, чиито пенсии са прекратени и спрени през 2019 г., е 141 961. Поради това, към 31.12.2019 г., броят на пенсионерите, ефективно получаващи пенсии, е 2 135 836, които са с 22 211 по-малко спрямо броя на същите пенсионери към 31.12.2018 г.¹²² Към 31.12.2019 г. броят на пенсиите е 2 151 765, от които лични пенсии – 2 035 071 и наследствени пенсии – 116 694. Спрямо 2018 г. общият брой на пенсиите е намалял с 360 575, което е в резултат на провежданата пенсионна реформа.

От отчетените разходи за „Пенсии“ с най-голям относителен дял са: „Пенсиите за сметка на ДОО“ – в размер на 9 707 185,5 хил. лв. (98,44 на сто от общия размер на разходите за пенсии), следвани от „Пенсии за сметка на ДБ“ – 1,55 на сто и „Капиталов трансфер за прехвърляне на пенсионни права към пенсионните схеми на ЕС, ЕЦБ и ЕИБ“ – 0,01 на сто.

Установено е превишение на разходите за „Пенсии за сметка на ДОО“ в размер на 15 540,9 хил. лв., или 0,2 на сто от планираните. Причина за превишението са изплатените еднократни допълнителни суми към пенсиите за месеците април и декември 2019 г. – утвърдени общо в размер на 103 943,4 хил. лв.¹²³ Без изплатените еднократни допълнителни суми, разходите за пенсии от ДОО са 9 603 850,5 хил. лв. или с 87 794,1 хил. лв. (0,9 на сто) по-малко от планираните.

Разходите за пенсии¹²⁴ през периода 2017 г. - 2019 г., за всяка от годините, са в по-голям абсолютен размер спрямо приходите от осигурителни вноски¹²⁵. Наблюдава се намаляващ темп на нарастване на разходите за пенсии¹²⁶ и намаляващ темп на нарастване на приходите от осигурителни вноски¹²⁷ по години, като темпът на нарастване на приходите от осигурителни вноски остава в пъти по-висок от този на разходите за пенсии.

Постигната е икономия на разходите за „Пенсии за сметка на държавния бюджет“ в размер на 143 169,2 хил. лв., което е 48,3 на сто от планираните. Към разходите за сметка на държавния бюджет се отчитат разходите за: пенсии за военна и гражданска инвалидност, социални пенсии за старост, социални пенсии за инвалидност, персонални пенсии, пенсии за особени заслуги и пенсии, отпуснати по отменени закони; добавки към пенсиите на участниците и пострадалите във войните, както и добавки по чл. 9 от Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресираните лица. Пенсиите за сметка на държавния бюджет са отпуснати на основание на действащи нормативни актове.

Дължимите суми за **надвзети пенсии** към 31.12.2019 г., подлежащи на събиране, са в размер на 6 622,7 хил. лв. Установено е, че размерът на надвзетите пенсии е намален със 178,6 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2018 г.¹²⁸

2.1.2. По разходния показател „Социални помощи и обезщетения“ в ЗБДОО за 2019 г. са предвидени средства в размер на 1 639 795,1 хил. лв. С решение на Надзорния съвет

¹²⁰ разходи за пенсии за 2018 г. – 9 456 510,2 хил. лв.

¹²¹ По данни на Националния статистически институт БВП за 2019 г. е 118 669 млн. лв.

¹²² Броят на пенсионерите към 31.12.2018 г. е 2 158 047

¹²³ Съгласно ПМС № 50/21.03.2019 г. и ПМС № 292/20.11.2019 г. Реално изплатените суми са на обща стойност 103 335,0 хил. лв.

¹²⁴ с най-голям относителен дял в общия размер на разходите

¹²⁵ с най-голям относителен дял в общия размер на приходите

¹²⁶ с 5,0 на сто през 2018 г. спрямо 2017 г. и с 4,3 на сто през 2019 г. спрямо 2018 г.

¹²⁷ с 14,5 на сто през 2018 г. спрямо 2017 г. и с 11,6 на сто през 2019 г. спрямо 2018 г.

¹²⁸ Към 31.12.2018 г. – 6 801,3 хил. лв.

на НОИ са извършени законосъобразни промени по бюджета на ДОО, в резултат на което уточненият размер на разходите по показателя е 1 637 887,3 хил. лв. По бюджета на ДОО са отчетени разходи в размер на 1 674 605,5 хил. лв., (102,2 на сто спрямо уточнения план) или преразход по показателя в размер на 36 718,2 хил. лв. Причини за превишението са по-големият брой изплатени парични обезщетения за: временна неработоспособност поради общо заболяване; временна неработоспособност за гледане на болен член от семейството; временна неработоспособност поради нетрудови злополуки; бременност и раждане; отглеждане на дете до двегодишна възраст; осиновяване на дете до петгодишна възраст.

Към 31.12.2019 г. дължимите суми за **надвзети парични обезщетения за временна неработоспособност** са в размер на 8 008,2 хил. лв., а **надвзетите обезщетения за безработица** – 1 938,9 хил. лв. Установено е, че размерите на надвзетите парични обезщетения за временна неработоспособност и на надвзетите обезщетения за безработица към 31.12.2019 г. са нараснали, съответно с 437,3 хил. лв. и с 357,6 хил. лв. спрямо отчетените към 31.12.2018 г.¹²⁹

2.1.3. По показателя **„Програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетост“** отчетените разходи са 120 611,3 хил. лв. Реализирана е икономия в размер на 2 106,2 хил. лв., или 1,7 на сто от планираните средства – 122 717,5 хил. лв., което е в резултат на отчетените по-малко разходи за персонал, издръжка, платени данъци, такси и административни санкции, членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и капиталови разходи.

2.1.4. По показателя **„Отбрана и сигурност“** са отчетени 111,4 хил. лв. при планирани 160,1 хил. лв. Реализирана е икономия в размер на 30,4 на сто.

2.2. Отчетените **предоставени трансфери** от бюджета на ДОО към други бюджети са в размер на 8 956,0 хил. лв., или 121,0 на сто спрямо предвидените в закона – 7 400,0 хил. лв. Установеният преразход се дължи на предоставените трансфери, които не са планирани в ЗБДОО за 2019 г. – „Трансфер за профилактика и рехабилитация на правоимащи лица към бюджетни предприятия“ - 1 907,7 хил. лв. и „Трансфер между бюджет и СЕС“ – в размер на (-) 244,7 хил. лв. Всички предоставени трансфери от бюджета на ДОО за 2019 г. са в съответствие с действащото законодателство.

3. По раздел „Финансиране“

3.1. Отчетени са **суми по разчети за поети осигурителни вноски и данъци** в размер на 6 059,1 хил. лв., които са в съответствие с разпоредбите на чл. 159 от ЗПФ.

3.2. Отчетените средства по показателя **„Друго вътрешно финансиране“** в размер на 436,5 хил. лв. не са предвидени в ЗБДОО за 2019 г., но са законосъобразни.

3.3. Наличните средства към 31.12.2019 г., в размер на 378,5 хил. лв., съответстват на левовата равностойност на остатъците по валутните сметки на НОИ.

4. По раздел „Дефицит/Излишък“

В ЗБДОО за 2019 г. не е **планиран дефицит (излишък)** по бюджета на ДОО. В отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. е **отчетен излишък** в размер на 5 664,9 хил. лв.

Отчетените дефицити по бюджетите на фондовете „Пенсии“, „Пенсии за лицата по чл. 69“, „Общо заболяване и майчинство“ и „Безработица“ са покрити с излишъците по фондовете „Пенсии, несвързани с трудова дейност“, „Трудова злополука и професионална болест“ и бюджета на НОИ.

¹²⁹ надвзети парични обезщетения за временна неработоспособност към 31.12.2018 г. – 7 570,9 хил. лв.; надвзетите обезщетения за безработица към 31.12.2018 г. – 1 581,3 хил. лв.

В заключение Сметната палата изразява следното становище:

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г. е изготвен, утвърден и представен в Сметната палата и в Народното събрание при спазване на законовите процедури. Структурата и съдържанието на отчета отговарят на изискванията на Закона за бюджета на ДОО за 2019 г. и Кодекса за социално осигуряване. Получените приходи и трансфери, извършените разходи и предоставените трансфери от НОИ на други бюджети са в съответствие с действащото законодателство и са отразени вярно в отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2019 г.

Настоящото становище е прието от Сметната палата с Решение № 214 от 30.07.2020 г. (Протокол № 29)